

УДК [930.253:378.4](477.83)"1761/2011"

О. А. ОСЕРЕДЧУК*

**МАТЕРІАЛИ ПРЕСИ ЯК ДЖЕРЕЛО З ВІДЗНАЧЕННЯ
250-РІЧЧЯ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Проаналізовано польськокомовну Львівську та Галицьку пресу, присвячену відзначенню 250-річчя Львівського університету. Зроблено огляд тематики опублікованих у пресі статей та простежена залежність публікацій від належності видань.

Ключові слова: преса; Львівський університет; публікації; ювілей.

Історія Львівського університету налічує 350 років. У кожній державній та освітній системі упродовж понад трьох століть вищий навчальний заклад відіграв важливу роль як одна з провідних інституцій, що формувала інтелектуальне середовище та визначала освітні та дослідницькі пріоритети. Тому не випадковим є й намагання кожної історіографічної традиції “привласнити” не лише сучасність, але й минуле університету. Особливої гостроти питання історичної спадкоємності освітнього осередку набуло на початку ХХ ст., в умовах боротьби за відкриття у Львові українського університету. У цьому дослідженні проаналізовані тогочасні публікації з нагоди ювілею у польськокомовних періодичних виданнях. Метою статті є огляд преси, що відображає відзначення ювілею Львівського університету, а також простежити взаємозв’язок у висвітленні тієї чи іншої тематики статті в залежності від політичного спрямування видання.

Відзначення 250-річного ювілею мало дуже важливе значення для Львівського університету, що знайшло своє відображення у літературі. З нагоди такої події було опубліковано чимало праць, присвячених історії та діяльності університету, архівних матеріалів, цілий комплекс періодики. Серед них праці Францішека Яворського “Uniwersytet lwowski. Wspomnienie jubileuszowe”¹, “Pamiętnik obchodu jubileuszowego w 250 rocznicę założenia Uniwersytetu we Lwowie prez króla Jana Kazimierza”², Т. Вінковського “Йосиф II чи Кизимир?”³.

Питання історичного минулого університету завжди було й надалі залишається актуальним, особливо у зв’язку з відзначенням у 2011 р. 350-ї річниці з часу заснування вищої школи. Останні декілька років помічені зростанням зацікавленості у дослідженні історії Львівського

* *Осередчук Ольга Анатоліївна* – асистент кафедри давньої історії України та архівознавства, керівник архіву Львівського національного університету імені Івана Франка.

університету, але дата заснування вищої школи у Львові залишається невизначеною, хоча питання уже не має заполітизованого характеру.

Дискусії про час заснування Львівського університету активізуються наприкінці XIX ст. Усі вони мали політичний характер і були своєрідною картою для обох сторін у відстоюванні політичних прав та привілеїв. Цікавим є початок цих дискусій, адже протягом XIX ст. у суспільстві була чітко сформована думка про заснування університету у Львові Йосифом II у 1784 р. Теза про правонаступництво двох вищих шкіл – Львівської академії єзуїтів та університету Йосифа II з'явилась лише в останньому десятилітті XIX ст. У той же час сторічний ювілей Львівського університету у 1884 р. не викликав протистоянь політичних сил та не спровокував дискусій про спільність вищих шкіл. На урочистій академії з нагоди відкриття 1884/85 н.р. проф. Тадей Войцеховський, ректор університету, наголосив, що “цього року виповнюється сто років від заснування університету. За ці роки він пережив різні піднесення і падіння, однак завжди виконував свою безпосередню роль – був представником та виразником суспільства”⁴. Як пізніше зазначили, через брак коштів святкування були досить скромними. Через десять років з'являється праця Л. Фінкеля та Ст. Стажинського “Історія Львівського Університету”⁵, де вперше у літературі порушується питання про польський характер вищої школи у Львові. Поява подібної праці посприяла ясності у формуванні поглядів на історію Львівського університету, адже до цього часу дата заснування університету (1784 р.) не викликала жодних сумнівів. У 1884 р. Людвік Дзедзінський у праці “Географічний словник Королівства Польського” висловив тезу про появу польського університету уже в середині XVII ст., однак офіційний початок діяльності Львівського університету відносив до кінця XVIII ст. Такої ж думки дотримувався д-р Папе у праці “Історія міста Львова” (1894 р.). Офіційна влада підтримувала цю ж версію щодо заснування вищої школи. Так, у 1898 р. намісник Галичини д-р Михайло Ієронім Бобжинський у виступі висловив думки тогочасної громадськості, що Львівський університет заснував саме Йосиф II у 1784 р.⁶ У самому університеті думки також були суголосними. Так, на урочистій академії з нагоди початку нового 1893/94 н.р. ректор д-р Людвік Цвиклінський у своїй промові наголосив, що своїх початків вища школа сягає 1784 р. Цікавим також є той факт, що й у передмові до “Історії Львівського Університету” д-р Цвиклінський дотримується тієї ж думки⁷. Лише після опублікування та схвального сприйняття праці в академічному середовищі подібні тези набувають поширення. Уже наступного 1894/95 н. р. на інавгураційній промові ректор проф. Т. Войцеховський окреслює початки дорученого йому університету від декрету Яна Казимира. Припинення його діяльності пов'язує із ліквіда-

цією ордену єзуїтів. У виступі наголошено, що заснований у 1784 р. університет Йосифа II став правонаступником, а головне перейняв традиції єзуїтської колегії. Висловлювання проф. Войцеховського ще досить обережні, однак уже помітні зміни у настрої суспільства. В наступні роки погляди на початки університету стають усе більш радикальними. Проф. Освальд Бальцер у своїй праці “Історія устрою Австрії” (1899 р.) стверджує, що Йосиф II у 1784 р. заснував університет лише виключно з метою понімення Галичини. Новий університет був заснований на основі єзуїтської колегії, відкритої Яном Казимиром у 1661 р. Навіть з відновленням польської державності теза про заснування університету у 1784 р. продовжувала побутувати⁸. Однак висловлювання не були категоричними. Так, Ходиніцький у праці “Історія міста Львова” (1929 р.) стверджує, що університет завдячує своїм заснуванням імператору Йосифу II, оскільки доведено, що першому ректору Вацлаву Бетаньському імператор вручив ерекційний диплом, печатку та ключі. Новий університет розмістили у монастирі Триніатів. Досить дивним здається цей факт, якщо взяти до уваги, що університет існував до цього і був лише відновлений по кількох роках не чинності⁹. Б. Барвінський у праці “Йосиф II чи Ян Казимир?” (1912 р.) робить висновок що поляки можуть відзначати 250-у річницю від заснування університету, однак він не має нічого спільного з вищою школою, заснованою Йосифом II, а тепер Франца I. Зважаючи на вище окреслені дискусії, можна вважати, що суспільна думка, яка склалась на початку ХХ ст., була підготованою та певною мірою закономірною. Література та преса стали своєрідним дзеркалом, що відображували політичне протистояння у суспільстві.

Особливої гостроти дискусії набули у 1912 р. у зв'язку з відзначенням зі значним розмахом ювілею Львівського університету і відображенні такої події у пресі. Вона у свою чергу поділяється на три основні групи: польськомовна преса (приділила найбільше уваги ювілею вищої школи); українськомовна преса (головна увага зосереджена на протистоянні щодо відкриття українського університету); німецькомовна та “європейська” преса (лише поодинокі згадки про таку подію). У дослідженні головна увага приділена саме першій групі, яка найбільш ґрунтовно висвітлює відзначення події, та останній – для об'єктивності висвітлення та порівняння з першою групою. У статті навмисно упущено огляд української преси, оскільки це дуже тісно переплітається з питанням “боротьби за університет” і може бути темою окремого дослідження. У дослідженні польську пресу представляють найвідоміші на той час видання. В розвідці оглянуто статті у виданнях “Kurjer warszawski”, “Dziennik Polski”, “Gazeta wieczorna”, “Słowo polskie”, “Tygodnik illustrowany”, “Kurjer Poznanski”, “Nowa reforma”, “Gazeta Lwowska”, “Przegląd, świat”, “Wiek nowy”, “Czas”, “Gazeta narodowa”, “Gazeta poranna”, “Naprzod”.

Взагалі варто відзначити, що питання належності університету набуває особливої актуальності ще з початку ХХ ст. Чи не найбільша частина полемічних виступів у справі університету сконцентрована на сторінках тогочасної галицької та австро-угорської преси, що була рупором ідеологічного впливу партій на суспільну думку. Преса відображала громадсько-політичну активність в краї, публікуючи звіти про вічевий рух, збори, наради та відзначення особливих дат.

На початку ХХ ст. Львів був добре забезпечений польською періодикою, хоч її кількість коливалась у залежності від ситуації, яка складалась у країні. Львів за кількістю періодичних видань, що друкувались у місті упродовж 1864–1918 рр., посідав серед провінційних міст перше місце, перевершуючи Краків. Варто відзначити багатомовність періодичних видань – вони виходили на польській, українській, російській, єврейській, німецькій та французьких мовах.

У 1912 р. у Львові було 248 періодичних видань. Дослідники поділяють їх на різні групи, беручи до уваги тематику статей, що там публікувались. Кількісно найбільшими були видання у таких групах – загальноінформаційні, суспільно-політичні, фахові і гуморо-сатиристичні¹⁰.

Періодичність виходу видань була різною: перше місце посідали двотижневики, друге – місячники, третє – тижневики. Характеризуючи регулярність преси, варто відзначити, що нерегулярні або одноразові видання значно переважали інші групи. Лише деякі видання могли відзначитись “довготривалим життям”. Зокрема, тривалий час виходили “Gazeta Lwowska” (виходила протягом 1811–1918 рр. і далі), “Słowo polskie” (1896–1918 рр.), “Kurjer Lwowski” (1883–1918 рр.)¹¹.

Варто відзначити помітну різноманітність преси за тематикою. Можна виділити більше десяти груп, але серед найбільших – суспільно-політичні (14,2 %), фахові (12,9 %), загальноінформаційні (9,6 %).

Періодичні видання, що видавались у Львові, мали різний організаційно-інституційний статус – видавались владою, політичними силами, урядом, різними товариствами тощо. Дуже часто видавцями періодики у Львові були приватні особи, але, як правило, такі видання мали загальноінформаційний характер.

Періодичні видання, які публікувались владою у Львові, були рідкістю. Лише щоденник “Gazeta Lwowska” видавався за кошти Намісництва.

Своєрідний феномен становила наукова та педагогічна періодика, яка мала спонсорів у Львівському університеті та Політехнічному університеті, а також у товариствах та наукових інституціях. Однак ця група не мала постійного періодичного видання, яке б задовольняло повністю її потреби. Натомість цю функцію перебрала на себе щоденна преса, яка вміщувала не лише інформаційні статті, а й культурно-про-

світницькі. Відсутність окремих спеціалізованих видань, присвячених літературі чи театру, компенсувалась публікаціями в політично-інформаційних тижневиках. До таких видань належала “Gazeta Lwowska”, особливо під редакцією А. Креховецького, а видання “Gazeta narodowa”, “Dziennik Polski” мали навіть спеціальні додатки для цієї цілі. До цієї ж групи можна віднести періодичні видання “Świat” та “Przegląd Lwowski”¹².

Видавцями преси часто були політичні угруповання та партії. Умови галицької автономії та ліберальне законодавство дозволяли значний обсяг свобод, що помітно вплинуло на поживлення політичної діяльності різних угруповань. Найбільшої підтримки серед населення отримали консервативні і ліберально-демократичні партії. Крім них важливе місце посідали народний рух, католицький “обоз” (званий теж християнсько-соціалістичним), а також соціалісти. Політичні угруповання мали вплив на динамічний розвиток преси. Видання часто змінювали своїх власників, редакторів та напрями роботи.

Періодичні видання зазвичай мали чітке політичне забарвлення. Середовище консерваторів було репрезентоване виданням “Gazeta narodowa”, що було щоденником від 1862 до 1915 рр. і не виходило лише у понеділок. Редактором газети від 1908 р. був Александр Вогла, на початку ХХ ст. наклад становив 1000 екземплярів. Спочатку газета мала демократичний напрям, але за редакторства А. Вогли змінила його на консервативний. З 1911 р., від часу купівлі газети спілкою, почала репрезентувати крайній відлам подоляків – так званий Центр (представники Ст. Стадницький, Влад. Чарторійський, Алекс. Кжечунович). Консервативне угруповання також було представлене виданням “Dziennik Polski”, що виходив у 1869–1918 рр. Від 1908 р. редактором газети був Адам Краєвський. Цю ж сторону також підтримувало видання “Przegląd”, що мав три складові – політичну, суспільну та літературну, відповідно до яких була підібрана тематика статей. Він виходив протягом 1885 – 1914 років¹³.

Ліберально-демократичне угруповання мало у своєму розпорядженні чимало видань. Спочатку до них належала “Gazeta narodowa”, згодом до цього напрямку приєдналися “Dziennik Polski” та “Słowo polskie”, останнє до 1902 р. А з вказаного часу видання змінило політичний напрям, газета була викуплена Народною демократією. Від 1897 р. вона виходила двічі на день та була єдиною газетою в Галичині, що мала таку високу періодичність. Протягом 1901–1918 рр. представницьким органом демократів був також “Wiek nowy”.

Свою пресу в Галичині мало й народно-демократичне угруповання. Зокрема, до нього належало видання “Przegląd Wszepolski”, а від 1902 р. – “Słowo polskie”.

Досить добре у Галичині та Львові були представлені періодичні видання, читачами яких здебільшого було селянство та міщанство. Вони

публікувались різними прошарками та мали на меті маніпулювання населенням задля власних політичних цілей. Для народної інтелігенції та симпатиків народного руху виходила газета “Kurjer Lwowski”, від 1907 р. її співвласником та редактором був Болеслав Вислоух.

У Львові великою кількістю видань був представлений християнсько-соціалістичний (католицький) напрям. Під його впливом перебував “Dziennik Polski”, орган Польського народного центру.

Отже, органи польських партій Галичини були представлені таким чином: націонал-демократи утримували “Słowo polskie” (Львів), місячник “Przegląd Wszechpolski” (Львів), східногалицькі консерватори – “Gazeta Narodowa” (Львів), “Gazeta Wieczorna” (Львів), західногалицькі консерватори – “Czas” (Краків), “Nowa Reforma” (Краків), соціал-демократи – “Naprzód” (Краків), людовці – “Kuryer Lwowski”, національно-християнська партія – “Kurjer Warszawski”, народна демократія – “Kurjer Poznanski”, “Gazeta poranna”, офіційний друкований орган австрійської влади – “Gazeta Lwowska”, Товариством Оргелбранда видавався “Świat”, галицькими демократами – “Wiek nowy”. За періодичністю виходу, як правило, ці видання були тижневиками та двотижневиками.

Газета “Przegląd Lwowski” – двотижневе видання, присвячене релігійним, науковим, літературним та політичним справам, відбивало настрої інтелігенції.

Варто відзначити добре розвинуті правові норми, що регулювали діяльність преси. Разом з тим сильні позиції мала цензура, нагляд за пресою здійснювали органи прокуратури, що пильно вчитували усі тексти. Згодом цензура послабила тиск, однак, навіть незважаючи на усі заходи, не вдалось уникнути зменшення періодики перед Першою світовою війною.

Таким чином, простежується пряма залежність між політичним спрямуванням видання та тематикою публікованих статей у виданні. У дослідженні виділено тематичні групи, які висвітлюють святкування 250-річного ювілею Львівського університету. Відповідно до груп проаналізовані й напрями видань, які публікували статті.

Варто коротко оглянути зміст опублікованих статей у періодичних виданнях. Загалом, публікації можна розділити на кілька груп в залежності від тематики, яка висвітлювалась. До першої можемо віднести статті, що були присвячені головним віхам історії Львівського університету, спогадам видатних осіб та випускників про діяльність вищої школи, навчання в ній. До другої групи – статті, що висвітлюють урочистості, які відбувалися з нагоди ювілею, публікації виступів гостей, тексти привітань, списки делегацій та присутніх під час урочистостей, надання звань “doctor honoris”. До третьої відносимо публікації важливих документів з історії Львівського університету. Останню невели-

ку групу складають статті, що відображають участь мешканців міста Львова в урочистостях, ставлення львів'ян, а особливо українців, до відзначення ювілею університету.

Найчисленнішу групу становлять статті, присвячені історії університету. Вони значні не лише за кількісним, а й за якісним складом і обсягом. Хоча варто відзначити, що короткий історичний нарис присутній практично у всіх статтях та виданнях. Як правило, в статтях головна увага звернена на короткий виклад історії вищої школи, висвітлення головних подій в житті університету. Такі повідомлення коливались від кількох банальних речень про заснування вищої школи Яном Казимиром до розлогого історичного нарису. Останні опирались на спеціальні дослідження з історії університету, найбільш поширеним джерелом була праця Л. Фінкеля та Ст. Стажинського "Історія Львівського університету". Усі історичні нариси були об'єднані однією спільною концепцією – відобразити походження навчального закладу від єзуїтської академії Яна Казимира та тяглість традиції університету. Зважаючи на спільне першоджерело статей, що окреслюють історію університету, всі вони розпочинають історію університету з кінця XV ст., коли була заснована митрополича школа. Вона окрім початкової освіти давала окремі виклади, які були у вищій школі. Більш повно ідея відкриття вищої школи реалізується на початку XVII ст., коли єзуїти у 1608 р. створюють колегіум, що розпочав традицію існування вищої школи у Львові. Викладання в колегіумі було налагоджено таким чином, аби відповідати вимогам університету. З того часу розпочинаються значні потуги ордену єзуїтів для отримання колегіумом статусу університету. Лише через півстоліття ордену вдалось переконати монарха у необхідності відкриття вищої школи у Львові. Цьому сприяли такі моменти: суспільство вимагало більшої кількості освічених людей та науковців; необхідність такої школи на східних теренах, які потрапляли під вплив православ'я зі Сходу та протестантизму із Заходу. Це стало визначальною причиною довіри до єзуїтів в освітньому питанні. Своєрідним катализатором для укладення акту стала Гадяцька угода 1658 р., яка дозволяла заснувати дві православні вищі школи: одну в Києві, а друга планувалась у Львові. Щоб завадити цьому, король Ян Казимир на звернення єзуїтів у 1661 р. підписав диплом про заснування академії. Варто відзначити, що створення академії було цілковитою ініціативою ордену і вимагало від нього чималих зусиль, зокрема у підписанні декрету. Створення ще однієї вищої школи як конкурентки Краківського університету викликало невдоволення, причиною якого була негативна налаштованість Ягелонського університету та перетягування на свій бік чималої частини суспільства. Почалося тривале протистояння двох шкіл, що супроводжувалось постійними образами та судами. Однак питання не вирішувалось і тримало в напрузі обидві

сторони протягом століття. Лише з приходом до влади короля Августа III єзуїти відчували помітну підтримку та добились у 1758 р. від монарха підтвердження диплому Яна Казимира. Цей час видався теж сприятливим для підтримки Львівської єзуїтської школи папським престолом. У 1759 р. папа Климент XIII буллою підтримав існування університету у Львові. Згідно з новими привілеями він отримав не лише підтвердження усіх прав, наданих раніше, а й був прирівняний у правах до Краківської академії. Це викликало збурення у суспільстві, особливо гостро відреагувала Краківська академія. Відновився судовий процес, який негативно вплинув на рішення папи та спровокував скасування попередньої булли і подальшу заборону діяльності університету. Зміна ситуації також була пов'язана із раптовою смертю короля, прихильника Львівського університету¹⁴.

Однак попри усі заборони, викладання в університеті продовжувалось. Це своєрідне “підпілля” протривало недовго, оскільки перший поділ Польщі у 1772 р. спровокував ліквідацію ордену єзуїтів австрійською владою у 1773 р., а відтак закриття університету. За окремими даними, навчання в академії продовжувалось, але як інституція вона не існувала.

Досить швидко австрійська влада зіткнулась з проблемою підготовки кадрів для місцевої адміністрації. Марія Терезія з цією метою планувала відкрити у новій провінції університет. Імператриця була реорганізатором освіти, скасовуючи старі порядки в навчанні та створюючи нові “лицарські” школи. Не стала винятком і Галичина, до якої прибув Ян Перген для упорядкування освіти. Академія єзуїтів була закрита, але приміщення, бібліотека, наукові зібрання залишились. На цій базі було відкрито два ліцеї – медичний, призначений для навчання акушерок та хірургів, та вищий ліцей, де навчали філософії і праву. В ліцеях викладали виключно німці. Змінився й принцип освіти, вона стала абсолютно світською та слугувала для потреб держави. Йосиф II ще 1774 р. висловлював думку про необхідність створення університету у Львові, а вже 1783 р. було знайдено для нього приміщення. 21 жовтня 1784 р. був підписаний акт про заснування університету. За повідомленням газети “Wiek nowy”, 16 листопада 1784 р. відбулись перші урочистості з нагоди відкриття університету. Розпочинав новий навчальний рік губернатор Брігідо. Академічний будинок складався з 20 аудиторій, кабінетів, лабораторій, канцелярії тощо. Очолили університет ректор, чотири декани і чотири сеньйори факультетів. До університету з'їхалось багато відомих професорів та викладачів, таких як Фесслер, Йосиф Роттер, Уліх, Людвік Земарк та інші. Першими студентами університету стали сини дрібної шляхти, урядників та руських князів. При університеті існував теологічний виклад для русинів греко-католиків¹⁵. Однак новий університет проіснував недовго, брак коштів

у скарбниці не давав можливості утримувати дві інституції – Краківську академію та Львівський університет на території однієї провінції. У 1805 р. університет Йосифа II закрили, а на його місці відкрили лицей, який продовжив усі попередні виклади, однак він був позбавлений можливості надавати вчені ступені та звання. Залежність існування університету у Львові від політичної ситуації знову була доведена часом. У 1809 р. у зв'язку з адміністративними змінами в Австрійській імперії виникла потреба відкриття в провінції університету. Краківський університет, якого вистачало для провінції загалом, згідно з новим поділом земель увійшов до складу іншої держави. У 1817 р. був підписаний декрет про повторне відкриття університету у Львові, однак це була лише зміна назви, адже викладання та система навчання залишалася тією ж. Університет набуває чималого значення в політичному житті провінції, він стає осередком, де молодь не лише здобувала знання; тут викристалізувались суспільні та політичні погляди, була можливість згуртуватись навколо спільних ідей та інтересів.

Помітний слід в історії університету залишив 1848 р., коли студенти та викладачі брали активну участь у подіях, названих “весною народів”. Одним із наслідків подій стала тогорічна пожежа, що призвела до втрати великої кількості майна, книг та документів. За окремими згадками, з більш ніж 51 тис. книг залишилось лише 18 тис. Що ж до документів, то з ректорської канцелярії вдалось врятувати лише дві в'язки. Усі врятовані речі знесли до ратуші, де вони зберігались до 1851 р., коли було виділено нове приміщення¹⁶.

Як правило, більшість статей обмежують виклад історії університету цими подіями. Однак варто звернути увагу на низку статей, що відображають боротьбу польської громади проти “германізації” університету. З початку існування вищої школи у Львові у 1661 р. мовою викладання у ній була латинь. Зі зміною влади та по суті новим відкриттям університету мова викладання змінилась на німецьку. Варто додати, що русини мали на теологічному факультеті власні виклади для греко-католиків, де дозволили викладати власною мовою, але цим правом не користувались. Натомість для поляків питання мови викладу стояло доволі гостро. У вжиток польська мова починає входити у другій половині XIX ст. – лише після прийняття конституції 1867 р. було дозволено викладання польською мовою. Законодавчо польська мова до університету була запроваджена трьома рішеннями влади (4 липня 1871 р., 27 квітня 1879 р., 27 березня 1882 р.) як мова діловодства, викладання та іспитів. Акцент на запровадженні польської мови був не випадковий, адже він дуже важливий для обґрунтування польського напрямку Львівського університету¹⁷.

Знаменною датою в житті університету вважається 1894 р., коли відновили медичні студії та було видано перше повноцінне досліджен-

ня з історії університету – праця Л. Фінкеля та Ст. Стажинського “Історія Львівського Університету”. На жаль, період кінця XIX – початку XX ст. у Львівському університеті жодним чином не відображено у статтях. Це й не дивно, оскільки більшість статей з історії університету написані з використанням вищезазначеної праці Л. Фінкеля та Ст. Стажинського. Саме ця праця мала вирішальний вплив на пресу, котра підхопила ідею щодо польського характеру університету та аргументувала теорію правонаступництва вищої школи. Зважаючи на цю обставину, зовсім не дивною є ситуація, що ювілей 1884 р. не згаданий у пресі жодного разу. Сторічний ювілей австрійського університету зовсім не вписувався в концепцію польської традиції університету.

Ще одним важливим моментом, відображеним у статтях, було сприйняття існування університету у Львові різними прошарками суспільства. З самого початку існування університету у Львові, заснованого дипломом Яна Казимира у 1661 р., навколо нього точаться дискусії. Спочатку він не був визнаний львівськими міщанами та Краківським університетом. До того ж диплом Яна Казимира про заснування університету не був затверджений сеймом Речі Посполитої, що було обов’язковою умовою згідно з конституцією 1633 р. Процедура була порушена в 1662 р., коли сейм так і не підтвердив диплом Яна Казимира. Згодом це стало важливим аргументом сторони, котра вважала неправочинним існування університету. Ще одним вагомим фактом, який використовували супротивники університету, був диплом Михайла Вишневецького, виданий у 1669 р. Як наступник короля Яна Казимира, він визнавав, що на Руських землях є лише одна академія – Замойська, а всі інші необхідно заборонити та закрити. Також упродовж першої половини XVIII ст. спостерігається протистояння Краківської та Львівської єзуїтської академії. Лише у 1758 р. король Август III видав привілей, що зрівнював у правах Львівську та Краківську академії, узявши до уваги привілеї, надані їй у 1635 р. Це ж було підтверджено буллою папи Климента XIII у 1759 р., але вже 1763 р. вона була відкликана у зв’язку з королівським присудом, що передбачав закриття академії. Рішенням конвокаційного сейму 1764 р. затверджено право на діяльність Львівської академії, однак заборонено надавати академічний ступінь. Варто відзначити, що сейм не визнавав існування академії, вважаючи, що на території Польщі існує лише три вищі школи – Краківська, Замойська та у Вільнюсі. Зігнорували постанову сейму, академія надалі продовжувала свою діяльність і надавала студентам академічні ступені. Ситуація залишалась незмінною до 1773 р., коли було ліквідовано орден єзуїтів, а, отже, закрито академію. Однак викладання у вищій школі продовжувалося й надалі, на основі закритої академії відкрили медичний колегіум та лицей, а з 1775 р. відновлено викладання теології. Незважаючи на підписаний Марією Терезією у 1775 р. губерніальний

проект, що мав пришвидшити відкриття вищої школи, справа була вирішена лише через вісім років. У жовтні 1784 р. було знову відкрито університет згідно з декретом імператора Йосифа II. Ця подія і документ викликали не менші суперечки, ніж декрет Яна Казимира, адже різні сторони по-різному його трактували. Попри все у той час ніхто не сумнівався, що саме цим документом було засновано університет у Львові для навчання службовців адміністрації нової влади. Проіснував університет імені Йосифа II недовго, вже у 1805 р. він був замінений ліцеєм у зв'язку зі скрутним становищем у державі. Однак уже в 1817 р. вищу школу було відновлено імператором Францом I, яка проіснувала трохи більше ста років та у 1918 р. була перейменована на університет імені Яна Казимира. Загалом характеризуючи цю групу, варто відзначити, що статті, присвячені історії Львівського університету, були опубліковані у різних періодичних виданнях. Окремими згадками або ж використанням окремих фактів у статтях відзначаються публікації у таких періодичних виданнях: *Gazeta narodowa*, "Czas", "Kurjer Warszawski" та "Kurjer Lwowski". В останній до прикладу подано характеристику привілею короля Яна Казимира 1661 р., ставлення до нього у суспільстві в різні періоди існування вищої школи. Більш повно історія університету представлена у періодичних виданнях "Przegląd", "Dziennik Polski", "Słowo polskie" та "Gazeta Lwowska". Зазвичай, статті, присвячені історії університету, що публікувались у цих виданнях, достатні за обсягом та висвітлюють головні етапи в житті університету. Так, у "Dzienniku Polskim" опубліковано кілька статей присвячених університету, одна з них висвітлює оборону польського характеру вищої школи у різні періоди її існування, а друга оглядово окреслює головні етапи розвитку. Найдетальніша історія вищої школи представлена у виданнях "Gazeta wieczorna" та "Wiek nowy". В останній публікується цикл із дев'яти статей під загальною назвою "З діяльності львівської Альма Матер", де детально подано історію вищої школи до кінця XIX ст. У статтях виділено основні етапи історії університету, охарактеризовано діяльність вишу у ці періоди, головний акцент поставлено на періоди, коли поляки домінували або ж отримували помітну перемогу у боротьбі за університет.

У день урочистостей газета "Gazeta wieczorna" присвятила практично весь номер ювілею Львівського університету. Опубліковані статті мали різний характер: присвячені історії, публікації документів, опису надісланих до університету привітань та інше. На особливу увагу заслуговують статті, присвячені історії організації навчання в університеті. Так, згадано, що постановою Франца I від 4 листопада 1817 р. в університеті створено кафедру польської мови та літератури. Діяльність кафедри була окреслена в інструкції Йосифа Оссолінського у тому ж 1817 р. Однак реально кафедра почала функціонувати дещо пізніше, лише 1825 р. був призначений керівник кафедри – професор Микола

Михайлевич. У статті розкривається історія кафедри, згадуються такі видатні викладачі як Е. Словацький, А. Малецький, Кс. Ліске, Р. Пілат та інші, серед студентів-випускників – М. Романовський, М. Павліковський, Ю. Турчинський, Р. Пілат, А. Райський та інші. Ще одна стаття присвячена семінару польського права в університеті, організатором якого був професор польського права О. Бальцер. Зазначено, що було багато охочих взяти в ньому участь, однак були обмеження: участь могли брати лише студенти старших курсів. Вибір тематики семінарів був довільним¹⁸.

Особливої уваги заслуговує публікація спогадів студента, що навчався в університеті у 1858 р. Він згадує викладачів, описує їх зовнішність вигляд, манеру поведінки під час занять. Серед них виділяє викладачів філософського відділу, які викладали природничі науки: Шмітта – викладача зоології, Пібала – хімії, Ліпінського – філософії, Войцеха Урбанського – фізики, Яцека Лобашевського – ботаніки. Також зазначає, що викладання велося німецькою мовою, а документи писались латиною. Однак, як зазначає автор статті, чимало викладачів не лише дозволяли студентам спілкуватися польською мовою, а й самі розмовляли нею¹⁹. Також є кілька статей, що присвячені відомим випускникам та викладачам Львівського університету.

До другої великої групи відносяться статті, присвячені опису самого святкування. У пресі завчасно був опублікований детальний графік святкування, громадськість Львова закликали взяти активну участь у відзначенні ювілею. Він припав на 1911 р., але того року жодних урочистостей не було передбачено. Все обмежилось відправою-подякою, що відбулась в костелі у січні 1911 р. З початком 1911/12 н.р. новопризначений ректор Л. Фінкель взявся до підготовки відзначення ювілею. З цією метою був обраний організаційний комітет. Саме святкування призначалося на травень 1912 р., а головні ювілейні урочистості – на 29 травня. В переддень ювілею для спеціально запрошених гостей, серед яких були професори, еліта міста Львова та іноземні гості, відбувався раут у міському казино. Приміщення було прикрашене рослинами з ботанічного саду. При вході гостей зустрічав ректор Л. Фінкель та проф. Ст. Закшевський, на рауті були присутні 600 осіб. Святкування тривало до пізньої ночі²⁰. Наступного дня урочистості розпочались ранковою відправою у костелі. Участь у відправі брали не лише викладацький склад, інтелігенція та еліта міста, а й чимало запрошених гостей. В костелі архієпископ Білчевський виголосив промову. По завершенні відправи усі запрошені пішли до музичного товариства, у приміщенні якого об 11 год. розпочалась головна частина урочистостей з участю політиків та науковців. Першим керівництвом університету привітав президент міста пан Йосиф Нойман. Він висловив вдячність королю Яну Казимиру за закладення основ для розвитку науки у Льво-

ві та заснування університету. Подякувавши всім гостям, які приїхали, наголосив на важливості університету для Львова, для науки Польщі та імперії. Виділив головні акценти, що вказують на зв'язок історії та співжиття міста з університетом²¹. Від імені уряду та Міністерства віровизнання і освіти університет привітав др. Цвиклінський, від академії наук у Кракові – віце-президент проф. Фридерик Золл. В обох привітаннях згадано історію університету, відзначено його роль в громадському та політичному житті, вплив на формування поглядів молоді. У виступі ректора Ягелонського університету Владислава Шайноги²² згадано про досягнення університету, головний акцент зроблено на подіях 1784 р. та 1817 р., коли австрійські імператори не засновували нові, а відновлювали чинні до цього часу університети. Згодом були промови ректорів політехніки та ветеринарної академії, які вітали університет та згадували його багату історію. Від імені професорів Львівського університету слово взяв др. Стагл, який подякував вищій школі за виховання молоді та ту роль, яку відігравав університет в історії Польщі. Доктори подарували університету золоту медаль із зображенням Яна Казимира, а також пообіцяли подарувати портрет короля-засновника для нової будівлі університету²³. Крім вищезгаданих осіб, з нагоди ювілею надіслали свої привітання чимало товариств, університетів та відомих осіб. У пресі опубліковані побажання Угорського університету. Делегації були лише від двох угорських вищих шкіл (Будапешту та Колошвару), а також університету Кракова і Чернівців. Колеги інших вищих шкіл обмежились вітальними листівками. У привітанні угорських університетів наголошено на співпраці двох народів, спільності історії вищої школи²⁴. На завершення офіційної частини урочистостей виступив хор.

Привітання та виступи в повнотекстовому форматі були опубліковані в кількох періодичних виданнях, у газеті “Czas” опублікували тексти телеграм, надісланих міністром віровизнання та освіти Длугошем і намісником др. Бобжинським²⁵.

Однією з важливих урочистих подій під час святкування було надання звань “doctor honoris”. Газета “Gazeta wieczorna” подає історію надання подібних звань у Львівському університеті. У 1819 р. його вперше отримав Йосиф Максиміліан Оссолінський за заслуги перед університетом. Надання такого звання було започатковане рішенням імператора Франса I від 13 грудня 1819 р. Звання “doctor honoris” у 1878 р. отримав доктор права Йосиф Супіньський та доктор філософії Вавринець Жмурко. Звання надавалось щороку або ж раз на два–три роки, зазвичай вони приурочувались до визначих дат чи подій. Так, до ювілею 1912 р. було надано чимало звань “doctor honoris”, зокрема з теологічного відділу його отримало двоє, з правничого – десять, з медичного – шість, з філософського – чотирнадцять²⁶.

Святковий день завершився вечірньою маніфестацією львів'ян, у якій взяло участь близько 20 тис. осіб. Очолили пішу ходу міська рада,

представники товариств та учні середніх шкіл. Процесія рухалася до університету, де зупинилася на площі перед будинком *almae mater* та зайняла сусідні вулиці. До слова запросили ректора університету проф. Л. Фінкеля, який наголосив на важливій ролі університету та подякував присутнім: “Всі ці люди, що зібрались, лише підтверджують, як сильно Львів любить університет і як сильно він йому потрібен”. Після ректора слово взяли представники товариств та громадськості, наголосивши на польському характері університету і необхідності його боронити: “Університет був, є і буде польським”²⁷.

Святкова хода перейшла під ратушу, за підрахунками там зібралось близько десяти тисяч людей, які вигукували хвалу президенту міста Нойману. До присутніх промовив проф. Грабський: “Львівський університет залишається польським, а іншого університету у Львові бути не може”. Після кількох пісень люди почали розходитись, до десятої у місті стало тихо²⁸.

Святкування продовжувалось у двох кав'ярнях “Рома” і “Шкоцька”, у першій зібрались викладачі та студенти медичного факультету, до них приєднались кілька представників інших факультетів. У другій – представники філологічного факультету на чолі з проф. Лукасевичем та проф. Твардовським²⁹.

Перелік святкувань у пресі висвітлено дуже детально. Лише короткими згадками про основні заходи обмежились періодичні видання “Gazeta narodowa”, “Przegląd”, “Nowiny” та “Kurjer Warszawski”. Решта видань подавала більш детальну інформацію про перебіг святкування, з повним передруком промов запрошених гостей. Найповніше представлена інформація у виданнях “Słowo polskie”, “Czas”, “Gazeta wieczorna”, “Dziennik Polski” та “Kurjer Lwowski”. В останньому виданні одна зі статей висвітлює перебіг урочистої академії, а друга під назвою “50-тисячна маніфестація” окреслює пообідній збір львів'ян та усі події, що його супроводжували.

Важливе місце посідає ще одна група статей, а саме публікації документів з історії Львівського університету. Звичайно, на першому місці публікація привілею Яна Казимира 1661 р. Він подається в оригіналі латинською мовою, в перекладі на польську та з коментарями. Окремо також можна виділити публікацію деяких уривків привілею для підтвердження наведених аргументів. Як правило, публікація документа була передруком з праці Л. Фінкеля “Привілей Яна Казимира...”³⁰, де подано не лише текст, а й історичні коментарі до нього. Загалом публікація матеріалів обмежилась лише кількома статтями³¹. Ще одну групу становлять статті, що відображають участь мешканців Львова у відзначенні ювілею, особливо української громади. Останній аспект є особливо цікавим, зважаючи, що це був час боротьби за університет, коли дві нації – польська та українська – обстоювали власне право на

вищу школу, наводячи вагомі аргументи австрійській владі. Документи до історії університету не були широко висвітлені у пресі. У більшості випадків публікація перекладеного диплому супроводжувалась характеристикою диплому, висвітленням основних історичних фактів, окресленням правових основ використання диплому, протистоянням з сеймом та Краківським університетом. Зокрема, диплом Яна Казимира опубліковано у виданнях: “Przegląd”, “Gazeta wieczorna”, “Gazeta Lwowska” та “Tygodnik illustrowany”.

Важливо також з’ясувати ставлення суспільства до відзначення ювілею університету та роль преси у цьому. Дискусії щодо відзначення ювілею розпочались ще задовго до святкування. Так, на засіданні парламенту 23 травня 1912 р. було порушено питання про відзначення ювілею університету, що викликало значне обурення української сторони. У деяких висловах були абсолютно категоричні твердження, що польський Львівський університет як такий узагалі не існував. Подібну позицію обстоював посол Костянтин Левицький. На засіданні сенату знову було підняте питання ратифікації диплому Яна Казимира сеймом, на що Ст. Глонбінський мав свою відповідь: “На сеймах дійсно точились суперечки, чи мають право польські королі закладати університети без погодження з сеймом. Такі протистояння у владі не були рідкістю і навіть зустрічались в Австрії, однак не дивлячись на протистояння, навчання в університеті відбувалось, і станом на 1697 р. кількість студентів становила 700 осіб. У середині 18 ст. діяльність університету була підтверджена ще дипломами Августа III та папи Клементя XIII, який мав право на таке підтвердження. У 1773 р. університет був ліквідований разом з єзуїтами. Правдою є той факт, що у 1784 р. імператор Йосиф II заснував цілий новий світський університет”³². Дискусії в парламенті продовжились далі. Зважаючи на певну проблематичність питання, обидві сторони намагались схилити на свій бік громадськість. У номері 244 від 26 травня 1912 р. газети “Słowo polskie” зафіксовано, що напередодні святкування на вулицях Львова почали розповсюджувати листівки зі зверненнями до жителів міста. В тексті згадувались здобутки та досягнення вищої школи, відзначалась роль університету у навчанні молоді. Повідомлялось, що святкування призначене на 29 травня, а завданням мешканців Львова є належно відзначити свято і його підтримати, особливо з огляду на протистояння з руським університетом та контрфакти, що університет не заснований Яном Казимиром³³.

Як зазначає “Gazeta Narodowa”, до відзначення ювілею університету підключились не лише причетні до вищої школи, а й усі жителі міста. Відбулись маніфестації, головними лозунгами яких було: “Університет є польським, Львів – польський, вони такими повинні залишитись”. А запланована на 29 травня урочиста хода переросла у справжню мані-

фестацію. У святкуванні взяло участь чимало різних товариств, шкіл, а також студентів, політиків та громадських діячів. Натовп, що по дорозі збільшувався, рухався до університету з піснями, вигукуючи різні привітання та прославляючи польський університет. Коли цей натовп обступив вищу школи, всі стихлились, даючи можливість виголосити промову президенту міста та ректору³⁴.

Газета “Kurjer Lwowski” у статті “50-tysięczna manifestacja wieczorna” подає хронологію святкування ювілею університету у Львові – зранку урочиста хода супроводжувалася чималим натовпом, по обіді місто набуло свого звичного ритму, лише урочисті стяги на вікнах будинків свідчили, що місто святкує значну подію. Основні заходи планувалися на вечір. Надвечір почали збиратись люди на вул. Кароля Людвіка. Також збирались на інших вулицях, а потім рухались до вул. Кароля Людвіка. До площі перед університетом допустили лише вісім тисяч осіб, решта була змушена залишитись поодаль, аби не виникло протистоянь. Усе дійство супроводжувалось бравурною музикою. З натовпу лунало “Нехай живе польський університет у Львові! Нехай живе сенат! Нехай живе президент Нойман!”³⁵.

По завершенні урочистостей газета “Gazeta Narodowa” у статті “Po jubileuszu” відзначила: “Усі перебувають під враженням від святкування ювілею університету. Ця подія об’єднала львівське суспільство. Усі партії та групи зрозуміли важливість львівської вищої школи, це відбувалось у той час, як на побутові питання усі чиновники не зважають і не хочуть бачити цих проблем, адже вони не думають “по-польськи”. Другим важливим аспектом є відвага відкрито заявити про свої думки та поведінку (мається на увазі підтримку польського характеру університету – *О. О.*), надання цьому особливої уваги. Третім аспектом є питання поступливості у діях, що часто межує з боягузством. Усі ці аспекти зводяться до питання про заснування українського університету у Львові. Питання стояло таким чином, що якби був вибір, що святкування пройде без сутичок і виступів з боку русинів у взамін за підтримку ідеї заснування руського університету, то будь-яке святкування було б скасоване, навіть в останній момент. Відзначення ювілею дало можливість перед усім світом закріпити думку про утворення університету Яном Казимиром та безперервну традицію його існування. Тим більше, що ця думка була визнана і підтримана з боку влади, представником якої був др. Цвиклінський. Спокій, який панував у Львові під час святкування, був пов’язаний з кількома чинниками, а саме налагоджена діяльність поліції, розуміння і підтримка з боку мешканців та студентів, молоді”. Газета висловлює особливу подяку архієпископу Білчевському за гарне привітання, підтримку та організацію ювілейного обіду, участь у якому взяло понад 200 осіб. Також окрема подяка – президенту та раді міста³⁶.

Звичайно, таке захоплення поділялось не всіма – українська сторона не сприйняла подібних урочистостей і провела власну маніфестацію, яка відбулась об 11 ранку в Народному домі. На ній зібрались представники різних товариств, після кількох промов був ухвалений протест проти “засилля поляками Львівського університету”. Жодних конфліктів чи непорозумінь між сторонами не було, питання залишалось до вирішення у парламенті³⁷.

Зважаючи на кількість опублікованих статей у пресі, варто відзначити певну резонансність подій. Однак беззаперечним є той факт, що такий потужний відгомін ювілею знайшов відбиття лише у польській пресі. Натомість іноземні газети обмежились згадками про відзначення у Львові ювілею. Сама ж польська преса відзначила як велике досягнення публікацію статті посла проф. Халбана в одному з віденських видань, яка містила коротку історію університету. Текст цієї ж статті був декілька разів передрукований у польській пресі. Очевидно, що наведені факти свідчать про заполітизованість питання. Незважаючи на усі суперечки, це був перший урочисто відзначений ювілей університету, до якого долучився широкий загал громадськості.

Однак не варто забувати, що відзначення ювілею у 1912 р. було абсолютно політичним кроком та дозволило польській стороні закріпити за собою університет. Не дивно, що відзначення припало на ректорську каденцію Фінкеля, який одним із перших запропонував вдалий компромісний варіант історії університету, хоча ще у 1911 р. такого помпезного свята не планувалось. Публікація великої кількості статей у пресі лише підтверджувала бажання польської сторони довести, що університет традиційно мав польський характер. Статті, присвячені Львівському університету, були опубліковані у ряді видань – від однієї статті до цілого номера. Історію університету найповніше висвітлюють видання “Przegląd”, “Dziennik Polski”, “Słowo polskie” та “Gazeta Lwowska”. У цих виданнях історії, як правило, присвячено одну статтю, яка висвітлює головні етапи в житті університету, подає огляд головних віх його розвитку. Детальною публікацією статей з історії вищої школи представлені видання *Gazeta wieczorna* та “Wiek nowy”, що не є випадковим, оскільки висвітлення тягlosti історії *almae mater* забезпечувало надійну основу для обґрунтування польського характеру університету, що було вповні необхідним для таких політичних сил як націонал-демократи, консерватори, соціал-демократи та інших, яким належали вищезгадані видання. Детальне висвітлення програми та заходів святкування, поряд з передруком промов в окремих виданнях є цілком суголосним висвітленню історичної складової, представленої у періодичних виданнях “Gazeta wieczorna”, “Nowiny”, “Gazeta Narodowa”. Зацікавлення університетом політичними силами мало на меті “закріпити” за польським народом такого форпосту політичного протистояння як вища школа у Львові.

Відзначення ювілею спровокувало бурхливу реакцію у суспільстві, яке й до цього часу вже було у стані протистояння. У травні 1912 р. Львів та інші міста Галичини заповонила хвиля виступів та протестів, спровокованих різними політичними сторонами, які мали на меті відстояти позицію української чи польської сторони щодо існування університету. Першість належала академічному сенату та студентам, які організували святкування 250-ї річниці заснування навчального закладу польським королем Яном Казимиром. Однозначна позиція ендеків та подоляків щодо польського характеру університету знайшла підтримку у польського населення та влади міста. Так, ще 1 травня міська рада Львова, вислухавши польських професорів Ст. Глонбінського, Генріха Кадія та ін., висловила одностайний протест проти організації українського навчального закладу у “польському місті”. Видання “Słowo polskie” після віча польських міщан, що відбулось 5 травня, стояло на позиціях: “Львів ще раз довів, що є польським містом, що розуміє свою історичну місію та що зуміє успішно боронити свого польського характеру”. Орган ендеків підтримала “Gazeta narodowa”, яка з задоволенням констатувала, що “розуміння університетської справи увійшло в свідомість широких кіл громадян міста Львова, і це свідчить про незламну волю столиці”. Орган львівських демократів “Gazeta wieczorna” вказувала передусім на національно-виховне значення цього віча для польського населення, на його об’єднавчий вплив на польські політичні сили у Львові на загальнонаціональній платформі. Активність польських націоналістів викликала осуд з боку краківських консерваторів, людовців, соціал-демократів. Газета “Czas” писала, що ендеки закликають польську спільноту до негативних методів боротьби за обстоювання польського університету у Львові, що може звести всю націю на небезпечний шлях”³⁸. Практично усі польські партії, не зважаючи на усі дискусії та переговори, так і залишились на позиціях обстоювання польського характеру університету та протистояння щодо заснування українського навчального закладу у Львові.

¹ F. Jaworski. Uniwersytet Lwowski: wspomnienie jubileuszowe/ Franciszek Jaworski. – Lwów, 1912. – 88 s.

² W. Hahn. Pamiętnik obchodu jubileuszowego w 250 rocznicę założenia Uniwersytetu we Lwowie prez króla Jana Kazimierza/ Wiktor Hahn . – Lwów, 1914. – 157 s.

³ Т. Вінковський це псевдонім Б. Барвінського.

⁴ Т. Вінковський. Йосиф II чи Ян Казимир? / Тадей Вінковський. – Львів, 1912. – С. 17.

⁵ L. Finkel, St. Starzyński. Historia Uniwersytetu Lwowskiego/ Ludwik Finkel, Stanisław Starzyński. – Lwów, 1894. – Cz. I. – 351 s.

⁶ Т. Вінковський. Йосиф II чи Ян Казимир? / Тадей Вінковський. – Львів, 1912. – С. 20.

⁷ *L. Finkel, St. Starzyński. Historia Uniwersytetu Lwowskiego/ Ludwik Finkel, Stanisław Starzyński. – Lwów, 1894. – Cz.I. – S. 6.*

⁸ *T. Вінковський. Йосиф II чи Ян Казимир? / Тадей Вінковський. – Львів, 1912. – С. 24.*

⁹ *T. Вінковський. Йосиф II чи Ян Казимир? / Тадей Вінковський. – Львів, 1912. – С. 18.*

¹⁰ *J. Jarowiecki. Studia nad prasą Polską XIX i XX wieku/ Jerzy Jarowiecki. – Kraków, 1997. – S. 61.*

¹¹ *J. Jarowiecki. Studia nad prasą Polską XIX i XX wieku/ Jerzy Jarowiecki. – Kraków, 1997. – S. 63.*

¹² *J. Jarowiecki. Studia nad prasą Polską XIX i XX wieku/ Jerzy Jarowiecki. – Kraków, 1997. – S. 66.*

¹³ *J. Jarowiecki. Studia nad prasą Polską XIX i XX wieku/ Jerzy Jarowiecki. – Kraków, 1997. – S. 69.*

¹⁴ *Uniwersytet Lwowski // Słowo polskie, 1912. – № 243. – S. 2–3; 250-lecie Wszechnicy Lwowskiej // Słowo polskie, 1912. – № 245. – S. 1–6; St. Łempicki Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3263. – S. 2; St. Łempicki Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3264. – S. 1–2; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3265. – S. 3; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3266. – S. 1; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3283. – S. 3; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3284. – S. 2; Z przed laty sześćdziesięciu. Wspomnienia słuchacza wszechnicy lwowskiej z r. 1858 // Gazeta wieczorna, 1912. – № 704. – S. 5–6.*

¹⁵ *St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3283. – S. 3; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3284. – S. 2; Z chwil przelomu. Uniwersytet josefiński nawiązuje do tradycji Kazimierzowskich // Gazeta wieczorna, 1912. – № 704. – S. 4.*

¹⁶ *250-lecie Wszechnicy Lwowskiej // Słowo polskie, 1912. – № 245. – S. 1–6; Jubileusz Uniwersytetu // Przegląd, 1912. – № 123. – S. 1; 250-lecie wszechnicy lwowskiej // Kurjer Warszawski, 1912. – № 145. – S. 4–6; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris” / Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3283. – S. 3; St. Łempicki. Z dziejów lwowskiej “Almae Matris”/ Stanisław Łempicki // Wiek nowy, 1912. – № 3284. – S. 2.*

¹⁷ *250-lecie Uniwersytetu lwowskiego // Czas, 1912. – № 240. – S. 1; K. Ruebenba Pierwszy wykład w języku polskim na Uniwersytecie lwowskim / Karol Ruebenba // Słowo polskie, 1912. – № 247. – S. 8.*

¹⁸ *Dr. P. Dąbkowski. Seminaryum prawa polskiego na Uniwersytecie lwowskim/ Dr. P. Dąbkowski // Gazeta wieczorna, 1912. – № 704. – S. 5.*

¹⁹ *Z przed laty sześćdziesięciu. Wspomnienia słuchacza wszechnicy lwowskiej z r. 1858 // Gazeta wieczorna, 1912. – № 704. – S. 5–6.*

²⁰ *Jubileusz uniwersytetu a Rusini // Słowo polskie, 1912. – № 243. – S. 1.*

²¹ *Jubileusz Wszechnicy lwowskiej // Wiek Nowy, 1912. – № 262. – S. 2; Jubileusz Uniwersytetu // Przegląd, 1912. – № 123. – S. 1; Jubileusz Uniwersytetu lwowskiego // Czas, 1912. – № 239. – S. 1.*

²² *Jubileusz uniwersytetu // Słowo polskie, 1912. – № 245. – S. 1.*

- ²³ Imieniem Uniwersytetu lwowskiego. Premówienie dra Stahla // *Czas*, 1912. – № 237. – S. 1.
- ²⁴ Jubileusz Wszechnicy Kazimierzowej // *Gazeta Narodowa*, 1912. – № 122. – S. 1.
- ²⁵ Telegramy “Czasu” // *Czas*, 1912. – № 239. – S. 3.
- ²⁶ Doktorzy honorowi wszechnicy lwowskiej // *Gazeta wieczorna*, 1912. – № 704 – S. 1; Jubileusz uniwersytetu lwowskiego // *Kurjer Lwowski południowy*, 1912. – № 243. – S. 2.
- ²⁷ 250-lecie lwowskiej Almae Matris // *Dziennik polski*, 1912. – № 142. – S. 2.
- ²⁸ 50-tysięczna manifestacja wieczorna // *Kurjer Lwowski*, 1912. – № 244. – S. 1; Almae matris lwowskiej // *Kurjer Lwowski*, 1912. – № 243. – S. 1.
- ²⁹ Z uroczystej akademji // *Kurjer Lwowski*, 1912. – № 244. – S. 2.
- ³⁰ *L. Finkel*. Króla Jana Kazimierza Dyplom Erekcyjny Uniwersytetu Lwowskiego z r. 1661 (z 3 tablicami podobizn dyplomu) / Ludwik Finkel // *Księga pamiątkowa ku uczczeniu 250-tej rocznicy Uniwersytetu Lwowskiego przez Króla Jana Kazimierza w r. 1661*. – Lwow, 1912. – T. I – S. 1–20.
- ³¹ Dyplom erekcyjny Uniwersytetu lwowskiego z r. 1661 // *Przegląd*, 1912. – № 124. – S. 1; F. Jaworski Kamień węgielny Uniwersytetu/ Franciszek Jaworski // *Gazeta wieczorna*, 1912. – № 704. – S. 3; Jubileusz Uniwersytetu lwowskiego // *Czas*, 1912. – № 239. – S. 1; Dyplom erekcyjny uniwersytetu lwowskiego z r. 1661 // *Tygodnik ilustrowany*, 1912. – № I. 428. – S. 3; Przywilej Jana Kazimierza dla Akademji Lwowskiej // *Kurjer Lwowski*, 1912. – № 237. – S. 4.
- ³² Jubileusz uniwersytetu a Rusini // *Słowo polskie*, 1912. – № 243. – S. 1.
- ³³ Jubileusz uniwersytetu // *Słowo polskie*, 1912. – № 245. – S. 1.
- ³⁴ Jubileusz Wszechnicy Kazimierzowej // *Gazeta Narodowa*, 1912. – № 122. – S. 1.
- ³⁵ 50-tysięczna manifestacja wieczorna // *Kurjer Lwowski*, 1912. – № 244. – S. 1.
- ³⁶ Po jubileuszu // *Gazeta Narodowa*, 1912. – № 124. – S. 1.
- ³⁷ O uniwersytet ruski // *Nowiny*. – 29.05.1912. – S. 2.
- ³⁸ O ruski uniwersytet // *Czas*. – Kraków. – 1912. – № 196. – S. 2.

Проанализировано польскоязычную Львовскую и Галицкую прессу, которая посвящена празднованию 250-летия Львовского университета. Также сделано обозрение тематики статей, изданных в прессе, прослежена зависимость публикаций от принадлежности издания.

Ключевые слова: пресса; Львовский университет; публикация; юбилей.

The article analyzes the Polish language periodics of Lviv City and Galicia, dedicated to the Lviv University 250-anniversary Celebration. The author reviews the themes of published articles and shows the dependence of materials of the periodic.

Keywords: the Press; the Lviv University; publication; jubilees.